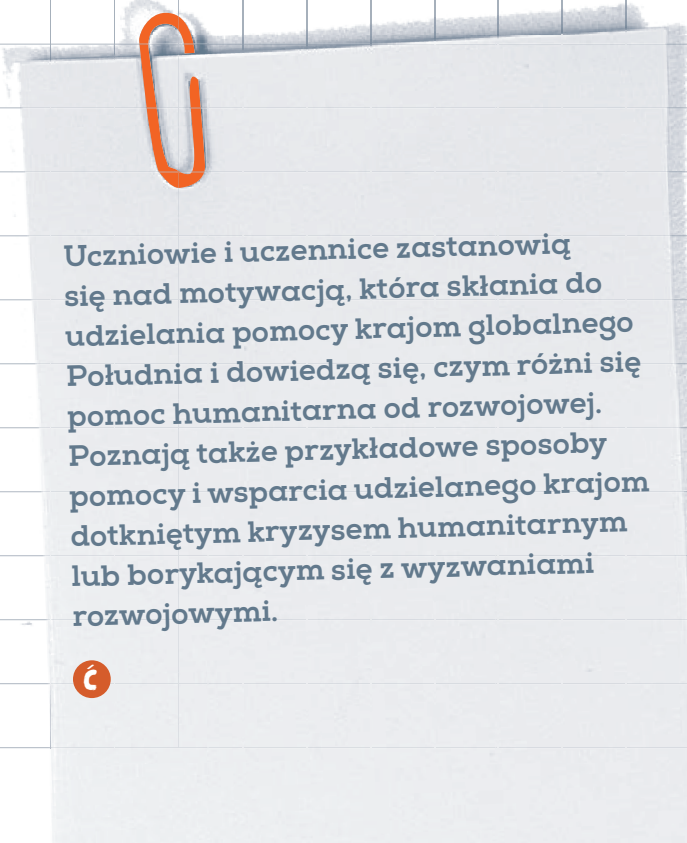

8. KRYZYSY HUMANITARNE, WYZWANIA ROZWOJOWE. JAK POMAGAĆ?

AUTORKI: JOLANTA BOWŹYK, HALINA NOISZEWSKA

Uczniowie i uczennice zastanowią się nad motywacją, która skłania do udzielania pomocy krajom globalnego Południa i dowiedzą się, czym różni się pomoc humanitarna od rozwojowej. Poznają także przykładowe sposoby pomocy i wsparcia udzielanego krajom dotkniętym kryzysem humanitarnym lub borykającym się z wyzwaniami rozwojowymi.

8. KRYZYSY HUMANITARNE, WYZWANIA ROZWOJOWE. JAK POMAGAĆ?

Zagadnienia:

- ▶ Władza polityczna, demokracja i prawa człowieka
- ▶ Ubóstwo
- ▶ Zrównoważony rozwój
- ▶ Zdrowie

Czas trwania:

- ▶ 30 minut

Cele ćwiczenia:

- ▶ Zastanowisz się nad motywacją stojącą za udzielaniem pomocy.
- ▶ Dowiesz się, czym różni się pomoc humanitarna od rozwojowej.
- ▶ Wymienisz przykładowe sposoby udzielania pomocy humanitarnej i rozwojowej.

Związek z podstawą programową:

- ▶ I, 23.2

Środki dydaktyczne i materiały:

- ▶ Załączniki

PRZEBIEG ĆWICZENIA:

1. Zapytaj młodzież, dlaczego, jej zdaniem, państwa oraz różne instytucje i organizacje udzielają pomocy krajom globalnego Południa. Odpowiedzi zanotuj na tablicy, a następnie zapytaj, czy Polska udziela pomocy innym państwom i jaka motywacja stoi za tymi działaniami. Podsumuj zebrane odpowiedzi, uzupełniając je o dodatkowe informacje (załącznik nr 1).

2. Rozdaj uczniom i uczennicom karty pracy (załącznik nr 2, część A) – po jednej na ławkę i poproś, aby każda para przeczytała krótkie opisy sytuacji i zdecydowała, czy udzielana pomoc jest w danym przypadku pomocą humanitarną, czy pomocą rozwojową. Wyjaśnij krótko, że pomoc humanitarna jest pomocą interwencyjną, natomiast pomoc rozwojowa jest pomocą długofalową. Gdy młodzież wypełni karty, sprawdź odpowiedzi na forum – znajomość poprawnych odpowiedzi ułatwi wykonanie drugiej części tego ćwiczenia.

- ! *Prawidłowe odpowiedzi:*
- ! *Pomoc humanitarna: 3, 5, 6*
- ! *Pomoc rozwojowa: 1, 2, 4*

3. Następnie poproś, aby młodzież przyporządkowała określenia do każdego z typów pomocy (załącznik nr 2, część B) i na ich podstawie stworzyła pełne definicje pomocy rozwojowej i humanitarnej. Sprawdź odpowiedzi na forum, wyjaśnij ewentualne wątpliwości i uzupełnij brakujące informacje.

- ! *Prawidłowe odpowiedzi:*
- ! *Pomoc humanitarna: a, c, d, e, i*
- ! *Pomoc rozwojowa: b, f, g, h, j*

4. Na zakończenie poproś uczniów i uczennice, aby wrócili pamięcią do początku lekcji, kiedy była mowa o udzielaniu pomocy przez państwa i instytucje, i zastanowili się, czy pojedyncze osoby także mogą podejmować działania na rzecz krajów globalnego Południa, a jeśli tak, to w jaki sposób. Zapytaj, czy sami też chcieliby pomagać i jaka byłaby ich motywacja, żeby to robić.

Źródła:

Dorota Moran, „Międzynarodowa współpraca na rzecz rozwoju”: http://globalna.ceo.org.pl/sites/globalna.ceo.org.pl/files/międzynarodowa_wspolpraca_na_rzecz_rozwoju.pdf
Kamil Raczyński, „Prawo do rozwoju”: http://globalna.ceo.org.pl/sites/globalna.ceo.org.pl/files/prawo_do_rozwoju_kamil_raczynski_1.pdf
Jędrzej Witkowski, „Kraje bogate, kraje biedne”: http://globalna.ceo.org.pl/sites/globalna.ceo.org.pl/files/m2_kraje_bogate_kraje_biedne_koss_fin_0_0.pdf
Wykaz państw należących do Komitetu Pomocy Rozwojowej OECD: <http://www.oecd.org/dac/dacmembers.htm>

Załączniki:

Załącznik nr 1 – *Materiał pomocniczy: Pomoc humanitarna i rozwojowa*
Załącznik nr 2 – *Karta pracy: Pomoc humanitarna czy rozwojowa?*

POMOC HUMANITARNA I ROZWOJOWA

Motywację do udzielania pomocy i wsparcia krajom globalnego Południa mogą stanowić względy moralne – poczucie solidarności, empatii, odpowiedzialności, chęć odwzajemnienia pomocy, którą wcześniej się otrzymało, altruistyczna troska o bardziej sprawiedliwy i bezpieczny świat, a także względy geopolityczne czy gospodarcze wynikające z bliskości geograficznej miejsc, którym udzielana jest pomoc (państwa udzielają pomocy innym państwom, licząc na to, że te kupią od ich firm usługi i produkty). Motywacją może być również chęć poprawy wizerunku (np. kreowanie pozytywnego PR-u) czy fakt, że dana sprawa została nagłośniona w mediach. Pomaganie w wymiarze międzynarodowym wynika często również z przyjętych przez państwa zobowiązań – np. poprzez podpisanie dokumentów (np. *Konsensusu europejskiego w sprawie pomocy humanitarnej*, *Konwencji dotyczącej statusu uchodźców*, *Europejskiego Konsensusu ws. Rozwoju*) czy przystąpienie do organizacji międzynarodowych (ONZ, NATO, Unii Europejskiej, OECD – Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju).

Polska jest sygnatariuszem wymienionych dokumentów, a także członkiem tych organizacji. W 2013 roku została także przyjęta do Komitetu Pomocy Rozwojowej OECD – grona największych dawców pomocy rozwojowej na świecie, w którego skład wchodzi 28 państw oraz Unia Europejska. W czasie transformacji ustrojowej po 1989 roku Polska otrzymywała pomoc ze strony państw należących do OECD, a także Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego w celu przeprowadzenia niezbędnych reform; obecnie jest jednym z 40 najbardziej rozwiniętych państw świata (zgodnie ze wskaźnikiem rozwoju społecznego HDI – Human Development Index – w 2014 roku zajęła 35 miejsce na 187 państw) i sama może udzielać takiego wsparcia oraz dzielić się z innymi państwami (np. Ukrainą czy Tunezją) swoimi doświadczeniami polityczno-gospodarczymi.

Pomoc humanitarna to pomoc doraźna, kierowana do osób i państw poszkodowanych w wyniku klęsk naturalnych, katastrof (czyli nieoczekiwanych wydarzeń spowodowanych przez ludzi – wypadki górnicze, lotnicze, kolejowe itp.) lub konfliktów zbrojnych, odpowiadająca na konkretne zdarzenie lub zaistniałą sytuację, mająca na celu ratowanie i ochronę życia ludzkiego i obejmująca np.: akcję ratowniczą, dostarczenie zapasów wody pitnej, żywności, leków i środków medycznych czy kocy i namiotów.

Pomoc humanitarna powinna być świadczona zgodnie z następującymi zasadami: szybkości, adekwatności (ważne, aby wiedzieć, jaka pomoc jest najbardziej potrzebna), humanitaryzmu, bezstronności (niesienia pomocy humanitarnej nie można uzależniać od narodowości, wyznania czy poglądów politycznych osób poszkodowanych), niezależności (pomocy humanitarnej udziela się bez względu na cele polityczne, gospodarcze czy militarne), neutralności (nie można wspierać żadnej ze stron konfliktu) oraz przy możliwie niskich kosztach administracyjnych, aby większość środków była przeznaczona na faktyczną pomoc.

Pomoc rozwojowa to pomoc długofalowa, kierowana do osób i państw uboższych borykających się z różnymi problemami społeczno-gospodarczymi, odpowiadająca na bardziej złożone problemy systemowe, mająca na celu wspieranie społeczno-gospodarczego i politycznego rozwoju państw i obejmująca np.: budowę infrastruktury (szkoły, szpitale, drogi itp.) czy kształcenie kadr (szkolenie ekspertów, wspieranie prowadzenia badań, wymiana doświadczeń itp.).

Pomoc rozwojowa to wsparcie, jakiego udzielają państwa i organizacje międzynarodowe krajom uboższym, nazywanym czasem krajami rozwijającymi się lub coraz częściej – krajami globalnego Południa. Wsparcie może być udzielane w formie finansowej (np. dotacje czy pożyczki), rzeczowej bądź doradczej. Ważne, aby państwa, którym udziela się wsparcia, były traktowane w sposób partnerski i miały możliwość samodzielnego decydowania o swoich potrzebach i kierunku rozwoju. Z tego powodu coraz częściej używa się sformułowania „współpraca rozwojowa” zamiast „pomoc” – oddaje to bowiem intencję równego, partnerskiego traktowania się obu stron i zwiększenia sprawczości – czyli decydowania o własnym losie.

POMOC HUMANITARNA CZY ROZWOJOWA?

Część A

Przeczytajcie krótkie opisy sytuacji (1-6) i zdecydujcie, czy udzielana pomoc jest w danym przypadku pomocą humanitarną (H), czy pomocą rozwojową (R).

1. Zakup wyposażenia i sprzętu medycznego dla szpitala w jednej z miejscowości w Somalii oraz zorganizowanie rocznego szkolenia dla personelu medycznego zatrudnionego w tym szpitalu.
2. Zorganizowanie dla dziennikarzy i dziennikarek z Ukrainy wizyt studyjnych w redakcjach polskich dzienników oraz ufundowanie pięciu stypendiów dla studentów i studentek wyróżniających się wynikami na uczelni oraz działalnością akademicką i społeczną.
3. Przekazanie artykułów żywnościowych, leków, materacy oraz kocy dla uchodźców i uchodźczyń syryjskich, którzy tydzień wcześniej przybyli do Turcji w poszukiwaniu schronienia przed wojną domową w ich ojczyźnie.
4. Zwiększenie dostępu do wody pitnej poprzez wybudowanie studni w jednej z miejscowości w Sudanie Południowym oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych w związku z planami budowy kolejnych obiektów sanitarnych na tym obszarze.
5. Zorganizowanie szpitala polowego w następstwie powodzi, jaka nawiedziła Pakistan, oraz podjęcie działań mających na celu przeciwdziałanie wybuchowi epidemii cholery – ostrej choroby zakaźnej przewodu pokarmowego.
6. Przekazanie przez ministerstwo spraw zagranicznych środków finansowych na działania Indonezyjskiego Czerwonego Krzyża po trzęsieniu ziemi, jakie nawiedziło Sumatrę Zachodnią.

Część B

Przyporządkujcie określenia pasujące do pomocy humanitarnej i do pomocy rozwojowej, i na ich podstawie stwórzcie definicje obu typów pomocy.

POMOC HUMANITARNA

POMOC ROZWOJOWA

-
- a. pomoc kierowana do osób i państw poszkodowanych w wyniku klęsk naturalnych, katastrof, konfliktów zbrojnych
  - b. pomoc obejmująca np.: budowę infrastruktury (szkoły, szpitale, drogi itp.) czy kształcenie kadr (szkolenie ekspertów, wspieranie prowadzenia badań, wymiana doświadczeń itp.)
  - c. pomoc odpowiadająca na konkretne zdarzenie lub zaistniałą sytuację
  - d. pomoc mająca na celu ratowanie i ochronę życia ludzkiego
  - e. pomoc doraźna
  - f. pomoc odpowiadająca na bardziej złożone problemy
  - g. pomoc mająca na celu wspieranie społeczno-gospodarczego i politycznego rozwoju państw
  - h. pomoc kierowana do osób i państw uboższych borykających się z różnymi problemami społeczno-gospodarczymi
  - i. pomoc obejmująca np.: akcję ratowniczą, dostarczenie zapasów wody pitnej, żywności, leków i środków medycznych czy kocy i namiotów
  - j. pomoc długofalowa